

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

3. Адміністративний суд. Велика українська енциклопедія. URL: https://vue.gov.ua/Адміністративний_суд
4. Пчелін В. Б. Організація адміністративного судочинства України: правові засади : монографія / В. Б. Пчелін. Харків : ТОВ «У справі», 2017. 488 с.
5. Педько Ю. С. Становлення адміністративної юстиції в Україні : монографія. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2003. 208 с.
6. Кравченко О. В. Щодо правового статусу окружного адміністративного суду. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/21398/Кравченко%20О.%20В.%20Щодо%20правового%20статусу%20окружного%20адміністративного%20суду.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Ключові слова: суд, суддя, судова влада, правосуддя, адміністративний суд, судовий округ.

Key words: court, judge, judiciary, justice, administrative court, judicial district.

ЧОРНИЙ МАКСИМ МИХАЙЛОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри організації судових, правоохоронних органів
та адвокатури*

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОКУРОРСЬКОГО НАГЛЯДУ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ СЛІДЧИМИ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

В сьогоденнішніх надскладних умовах, за повномасштабного збройного вторгнення рф, не зупиняється робота із вдосконалення чинного законодавства, продовжується процес приведення його у відповідність з міжнародними стандартами, відбувається відпрацювання існуючих та розробка нових механізмів взаємодії державних органів, у тому числі й правоохоронних. Дієвість цього механізму безумовно значною мірою залежить від рівня правової регламентації такої важливої сфери правового регулювання, як організація та діяльність правоохоронної системи всіх її рівнів, що є умовою ефективного здійснення покладених функцій.

Чи не найважливішим аспектом ефективного функціонування правоохоронного механізму є чіткий розподіл повноважень між його складовими елементами. Традиційним напрямом правоохоронної діяльності, поряд з багатьма іншими, виділяється досудове розслідування.

Чітке визначення конкретного суб'єкта досудового розслідування має не суто теоретичне значення, але й знаходить свою реалізацію і в практичній площині. Більш того, здійснення досудового розслідування тим чи іншим суб'єктом, визначеним у статті 216 КПК України, має і безпосередній вплив на організаційні аспекти здійснення прокуратурою функцій, покладених на неї насамперед статтею 131-1 Конституції України. Як приклад можна вказати, що

у разі здійснення досудового розслідування детективами Національного антикорупційного бюро України, то процесуальне керівництво та подальше підтримання публічного обвинувачення здійснюватиметься прокурорами Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, а при здійсненні досудового розслідування слідчими Державного бюро розслідувань – прокурорами обласних прокуратур або спеціалізованих прокуратур у сфері оборони. Таким чином, варто підкреслити, що розмежування підслідності між суб'єктами досудового розслідування має, на наш погляд, відбуватися з урахуванням деяких умов: бути чітким (не допускати перетину між різними суб'єктами, оскільки існує загроза виникнення конкуренції між правоохоронними органами), логічним та послідовним (відбуватися з урахуванням специфіки предмету спеціалізації правоохоронного органу), ефективним (наприклад, наділення додатковими гарантіями незалежності при наданні повноважень з розслідування злочинів щодо т.зв. топ-посадовців) та оптимальним (передбачає ефективність використання ресурсів правоохоронного органу, наприклад, не повинно бути віднесення до підслідності НАБУ чи ДБР невласливих їм за спеціалізацією кримінальних правопорушень, оскільки може призвести до розпорошення ресурсів) та зовнішнім (окрім певних виключень, не повинно здійснюватися досудове розслідування слідчими/детективами того самого правоохоронного органу, в якому працював правоохоронець, який вчинив кримінальне правопорушення).

Виходячи із вказаного варто вказати наступне. Насамперед потребує вдосконалення частина 5 статті 216 КПК України, в якій вказується, що «У разі встановлення підрозділом внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України кримінальних правопорушень, передбачених статтями 354, 364–370 Кримінального кодексу України, які були вчинені службовою особою Національного антикорупційного бюро України (крім Директора Національного антикорупційного бюро України, його першого заступника та заступника), такі кримінальні правопорушення розслідуються детективами зазначеного підрозділу». І якщо із віднесенням до підслідності вказаного підрозділу таких кримінальних правопорушень за такими статтями Кримінального кодексу України, наприклад, 364 «Зловживання владою або службовим становищем», 366-2 «Декларування недостовірної інформації», 368 «Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою», 368-2 «Незаконне збагачення», 368-4 «Підкуп особи, яка надає публічні послуги» та ін. варто погодитися. Водночас здійснення досудового розслідування кримінальних проваджень цим же підрозділом НАБУ у разі вчинені службовою особою НАБУ злочинів, передбачених Кримінальним кодексом України – стаття 365 «Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу», стаття 365-3 «Бездіяльність працівника правоохоронного органу щодо незаконної діяльності з організації або проведення азартних ігор, лотерей», стаття 366 «Службове підброднення», стаття 367 «Службова недбалість», стаття 370 «Провокація підкупу» – є спірним та викликає зауваження. По-перше, таке

віднесення до підслідності підрозділу внутрішнього контролю не пов'язане із «антикорупційною» спеціалізацією НАБУ, а по-друге, видається, що складно забезпечити відомчу незалежність при здійсненні досудового розслідування. У зв'язку з цим вважаємо, що досудове розслідування вказаних злочинів у випадку їх вчинення службовими особами НАБУ повинно бути віднесено до підслідності слідчих органів ДБР.

При цьому варто вказати, що при здійсненні досудового розслідування детективами НАБУ процесуальне керівництво здійснюється прокурорами Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, яка має дещо вищі гарантії інституційної та ресурсної незалежності, порівняно з іншими органами прокуратури. Отже, при розширенні кола злочинів, віднесених до підслідності слідчих органів ДБР, варто на законодавчому рівні розглянути за аналогією й перспективи розширення гарантій незалежності прокурорів, які здійснюватимуть процесуальне керівництво при розслідуванні вказаних вище кримінальних правопорушень слідчими ДБР.

Принагідно варто вказати, що потребує перелік статей, віднесених до підслідності підрозділу внутрішнього контролю НАБУ, і з точки зору формальної логіки та законодавчої техніки. Зокрема, відповідно до частини 5 статті 216 КПК України встановлено, що «У разі встановлення підрозділом внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України кримінальних правопорушень, передбачених статтями 354, 364-370 Кримінального кодексу України, **які були вчинені службовою особою Національного антикорупційного бюро України** (виділено авт.) (крім Директора Національного антикорупційного бюро України, його першого заступника та заступника), такі кримінальні правопорушення розслідуються детективами зазначеного підрозділу».

Водночас Законом № 404-IX від 19.12.2019 року КК України було доповнено статтею 364-2 «Здійснення народним депутатом України на пленарному засіданні Верховної Ради України голосування замість іншого народного депутата України», який також віднесено відповідно до частини 5 статті 216 КПК України до підслідності підрозділу внутрішнього контролю НАБУ, якщо *було вчинено службовою особою Національного антикорупційного бюро України*, що вже явно свідчить про неможливість цього (наявність депутатського мандату є несутимісною із службою в органах НАБУ і навпаки) та наштовхує на думку, що внесення змін до одних законодавчих актів потребує системного внесення кореспондуючих змін до інших.

Ключові слова: Державне бюро розслідувань, Національне антикорупційне бюро України, підслідність, прокуратура, прокурор, процесуальне керівництво.

Key words: State Bureau of Investigation, National Anti-Corruption Bureau of Ukraine, investigative jurisdiction, prosecutor's office, prosecutor, procedural guidance.

Кісліцина Ірина Олександрівна До питання про роботу САП у період воєнного стану	128
Ковальчук Інна Сергіївна Особливості реалізації правозахисної діяльності органів прокуратури в умовах воєнного стану.	130
Кравченко Марина Олександрівна До питання корупційних правопорушень у судовій гілці влади	132
Кубаєнко Андрій Володимирович Ефективність діяльності правоохоронних органів: оцінка та аналіз за допомогою інформаційно-аналітичних засобів	134
Свида Олексій Георгійович Перспективи вдосконалення статусу Вищого антикорупційного суду.	138
Храпенко Олена Олегівна Адвокат і новітні технології	140
Чекмарьова Лариса Юріївна Підготовка клієнта до судового засідання: психолого-правовий аспект.	142
Курганський Олександр Валерійович Окремі аспекти кадрової роботи в органах прокуратури	146
Нестерчук Лілія Петрівна, Лисенко Ангеліна Володимирівна Щодо проблематики поняття недержавної правоохоронної діяльності	149
Зубрицький Олександр Олександрович Проблемні питання запровадження функціонування реєстру дисциплінарних проваджень щодо адвокатів	151
Kondrych Vasyl Criteria for prospective candidates seeking the position of judge in the Supreme anti-corruption court	154
Орленко Артем Ігорович Про визначення поняття адміністративного суду в національній правовій доктрині	157
Чорний Максим Михайлович Окремі питання організації прокурорського нагляду при розслідуванні кримінальних правопорушень слідчими Державного бюро розслідувань	159
Щербатий Роман Романович Щодо проблеми кадрового дефіциту в системі судоустрою України	162